

УДК 336.012.324

Руденко В. В., к.е.н., доцент кафедри фінанси і кредит Вінницького навчально-наукового інституту економіки ТНЕУ

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті з урахуванням зарубіжної практики та позицій вітчизняного законодавства й науковців розглянуто сутність понять «корпорація» і «корпоративне підприємство». Узагальнено основні ознаки корпоративних підприємств: наявність статусу юридичної особи; комерційна мета функціонування; колективна власність з розподілом на частки засновників (учасників) у статутному капіталі; обмежена відповідальність з розподілом на частки засновників (учасників) у статутному капіталі, відокремлення прав власності від функцій безпосереднього управління. Виходячи із сутнісних ознак корпоративних підприємств, виокремлено переваги та недоліки їх функціонування. Визначено з урахуванням думок зарубіжних і вітчизняних вчених поняття «корпоративні фінанси» та обґрунтовано їх основну мету. Систематизовано функції та принципи корпоративних фінансів (загальні та специфічні). З урахуванням еволюції фінансового мислення виділено сучасні ознаки корпоративних фінансів: використання значного набору фінансових інструментів, фінансових методів і системи зовнішньої підтримки з боку держави; формування інформаційної бази, що відображає всі корпоративні процеси у вартісній оцінці; задоволення фінансових інтересів усіх учасників корпоративних відносин; досягнення нефінансових завдань функціонування корпоративних підприємств.

Ключові слова: корпорація, корпоративне підприємство, фінанси, корпоративні фінанси, фінанси підприємств, корпоративне управління, фінансові ресурси.

Рис. 1, Табл. 3, Літ. 25.

Руденко В. В.

КОРПОРАТИВНЫЕ ФИНАНСЫ: СУЩНОСТЬ И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье с учетом зарубежной практики и позиций отечественного законодательства и ученых рассмотрена сущность понятий «корпорация» и «корпоративное предприятие». Обобщены основные признаки корпоративных предприятий: наличие статуса юридического лица; коммерческая цель функционирования; коллективная собственность с разделением на доли учредителей (участников) в уставном капитале; ограниченная ответственность с распределением на доли учредителей (участников) в уставном капитале, отделения прав собственности от функций непосредственного управления. Исходя из сущностных признаков корпоративных предприятий, выделены преимущества и недостатки их функционирования. Определено, с учетом мнений зарубежных и отечественных ученых, понятие «корпоративные финансы» и обосновано их основную цель. Систематизированы функции и принципы корпоративных финансов (общие и специфические). С учетом эволюции финансового мышления выделено современные признаки корпоративных финансов: использование значительного набора финансовых инструментов, финансовых методов и системы внешней поддержки со стороны государства; формирование информационной базы, отражающей все корпоративные процессы в стоимостной оценке; удовлетворения финансовых интересов всех участников корпоративных отношений; достижения нефинансовых задач функционирования корпоративных предприятий.

Ключевые слова: корпорация, корпоративное предприятие, финансы, корпоративные финансы, финансы предприятий, корпоративное управление, финансовые ресурсы.

V. Rudenko

CORPORATE FINANCE: CONTENT AND FEATURES OF DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

Based on foreign practice and the position of the national legislation and the scientists. the article is focused on the content of the concepts «corporation» and «corporate enterprise». It is summarized the major features of the corporate enterprises: legal entity status; the commercial purpose of the functioning; collective property with authorized capital divided into shares owned by founders (participants); limited liability with authorized capital divided into shares owned by founders (participants); separation between ownership and direct management. Based on the content features of corporate enterprises, it is emphasized the advantages and disadvantages of their functioning. It is determined with considering the views of foreign and Ukrainian scientists. the concept of «corporate finance» and justified it main goal. It is systematized functions and principles of corporate finance (general and specific). Taking into account the evolution of the financial thinking, it is emphasized modern features of corporate finance: using a large set of financial instruments, financial methods, and external support by the state; forming of the information base, that reflects all corporate processes in the valuation; satisfaction of the financial interests of all participants of corporate relations; achievement of non-financial tasks of the functioning of corporate enterprises.

Keywords: corporation, corporate enterprise, finance, corporate finance, finance enterprises, corporate management, financial resources.

Постановка проблеми. У розвинутих країнах корпоративні фінанси – розвинута сфера знань з потужним аналітичним інструментарієм, фінансовою математикою і диверсифікованими реінжиніринговими технологіями, що дозволяє корпораціям позиціонувати себе не тільки в якості автономних і самодостатніх суб'єктів господарювання, а й у якості органічної і невід'ємної складової ринкового середовища. В Україні корпоративний сектор є основним джерелом ресурсів для функціонування особистих і публічних фінансів, що обумовлює необхідність наукового обґрунтування функціонування та подальшого розвитку корпоративних фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика корпоративних фінансів розглядалася у працях зарубіжних і вітчизняних вчених: В. В. Бабіченка, О. В. Борисова, В. В. Бочарова, С. А. Дмитрієвої, В. В. Замовця, М. В. Ліпчіу, О. В. Рибаквої, М. В. Романовського, О. О. Терещенка, В. М. Федосова, Г. І. Хотинської та інших. Незважаючи на значну кількість досліджень, у теорії та практиці корпоративних фінансів багато не вирішених проблем, зокрема дискусійні питання визначення функцій корпоративних фінансів, виокремлення їх специфічних ознак і формування основних завдань у сучасних умовах.

Постановка завдання. На основі узагальнення думок вітчизняних і зарубіжних вчених сформулювати визначення поняття «корпоративні фінанси», систематизувати їх функції та ознаки, а також визначити особливості розвитку на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. В умовах глобалізації, зростання конкурентної боротьби та зростання кризових явищ трансформуються та ускладнюються проблеми функціонування корпорацій, які є найбільш ефективною та прогресивною формою господарювання у XX і XXI століттях. Корпорації формують економічну основу розвинутих країн та визначають їх конкурентоспроможність на світовому ринку.

Варто зазначити, що у різних країнах світу термін «корпорація» має різний зміст або відсутній зовсім. Однак, навіть у тих країнах, де корпорації визначені законодавчо, вони мають специфічну мету функціонування та відповідні характерні ознаки. Так, у англосаксонських країнах (США, Канада, Велика Британія, Австралія, Нова Зеландія) до корпорацій відносять лише приватні та публічні акціонерні товариства. У країнах континентальної Європи (Німеччина, Франція, Австрія, Нідерланди, Швеція, Норвегія)

корпорації ототожнюються з юридичними особами, створеними у вигляді акціонерних товариств, товариств неакціонерного типу та інших організаційних об'єднань капіталів. В Україні, відповідно до законодавства, корпорація являє собою таку юридичну особу, учасниками якої є лише підприємства, а їхні права як членів корпорації мають договірну природу, оскільки засадничим для такого об'єднання є договір [1, с.146-147].

Погоджуємося із Зимовцем В. В. і Терещенком О. О., що для уникнення плутанини в контексті корпоративних фінансів доцільно використовувати поняття «корпоративне підприємство», а не термін «корпорація». При чому до корпоративних підприємств варто відносити як підприємства, засновані на колективній власності, так і їх об'єднання [2, с.82-83].

Корпоративним підприємством варто вважати відповідним чином юридично оформлений та зареєстрований суб'єкт господарювання, капітал якого відокремлений від особистої власності засновників (учасників).

Корпоративне підприємство як форма господарювання наділене низкою ознак, до яких, як вважають О. Б. Тютюкіна та О. І. Рукшина, належать [3, с.111]:

1) наявність статусу юридичної особи, відповідно до якого майно, створене за рахунок внесків засновників (учасників), а також вироблене і придбане ними в процесі діяльності, належить їм на праві власності;

2) досягнення комерційних цілей як головна мета діяльності (що відповідає статусу комерційної підприємства);

3) колективна власність з розділенням на частки засновників (учасників) статутним капіталом, що обумовлює можливість приймати ризики, які не може собі дозволити індивідуальний інвестор, та наявність корпоративної соціальної відповідальності;

4) обмежена відповідальність індивідуальних інвесторів, в тому числі засновників (учасників), що обумовлює: можливість індивідуальних інвесторів не відповідати за зобов'язаннями корпоративного підприємства, а тільки нести ризик збитків, пов'язаних з його діяльністю, в межах вартості внесених ними акцій (корпоративних прав); можливість вільної передачі іншим особам акцій (корпоративних прав), що належать індивідуальним інвесторам; наявність у інвесторів можливості диверсифікувати ризики інвестування; виникнення потенційного конфлікту інтересів «власник – інвестор (кредитор)»;

5) відокремлення прав власності від функцій безпосереднього управління, що обумовлює: виникнення потенційного конфлікту інтересів «власник (принципал) – менеджер (агент)»; централізоване управління, чітку організаційну структуру, що включає структуру органів управління корпоративним підприємством, вищим органом якої є загальні збори її учасників (членів).

Специфіка функціонування забезпечує корпоративним підприємствам низку переваг, що обумовлюють їх провідну роль в економіці. Однак, корпоративні підприємства мають і недоліки організації (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги та недоліки функціонування корпоративних підприємств*

Переваги	Недоліки
корпоративні підприємства мають необмежену форму існування	складність реєстрації та висока вартість утворення корпоративного підприємства
власники корпоративного підприємства мають полегшену процедуру передачі права володіння шляхом продажу акцій або корпоративних прав	подвійне оподаткування в окремих країнах: спочатку оподатковуються доходи (прибуток) корпоративного підприємства, а потім – доходи акціонерів при розподілі дивідендів

Продовження табл. 1

Переваги	Недоліки
корпоративні підприємства здатні залучати значний додатковий капітал і розширювати масштаби своєї діяльності	існування так званого франшизного податку в окремих країнах, зокрема в США, який сплачується за право ведення діяльності під корпоративним брендом
власники корпоративних підприємств несуть тільки обмежену відповідальність, адже можуть втратити лише те, що вони інвестували	корпоративні підприємства є предметом державного регулювання, адже підпадають під дію багатьох законодавчих норм
рівень і професіоналізм управління в корпоративних підприємствах значно вищий, ніж в інших організаційно-правових формах господарювання	корпоративні підприємства позбавлені права конфіденційності, зокрема публічні акціонерні товариства зобов'язані розкривати свою інформацію
відособлення функцій управління та функції власності обумовлює високу фінансову стійкість корпоративних підприємств	внесення змін до установчих документів корпоративного підприємства ускладнене через формалізацію, що зменшує його гнучкість і динамізм
високий юридичний захист інтересів, адже і акціонери, і власне корпорація мають право відстоювати свої інтереси у суді	високі адміністративні витрати на управління корпоративним підприємством

*Складено автором на основі [4, с.11-12; 5, с.57-58]

Майже всі управлінські рішення на корпоративних підприємствах спричиняють рух фінансових ресурсів, і, відповідно, фінансові відносини. Правильний вибір конкурентної стратегії на ринку, напрямів діяльності, форм взаємовідносин з контрагентами й працівниками визначають фінансову структуру підприємства та його фінансову стратегію. Зазначене знаходить відображення у ключових фінансових показниках діяльності корпоративного підприємства та фінансових вигодах учасників корпоративних відносин. Рішення, що стосуються фінансової сфери діяльності корпоративних підприємств, здійснюють значний вплив на вибір напрямів їх розвитку, стійкість фінансового стану та можливості зростання. Відсутність належного контролю за рухом фінансових ресурсів, непродуманість короткострокових і довгострокових рішень дезорганізують управлінську систему та можуть призвести до втрати конкурентних переваг на ринку. Тому корпоративні фінанси, пов'язані з ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, являються однією із найбільш динамічних сфер фінансової науки та практики.

Корпоративні фінанси – результат еволюції фінансової науки та практики, обумовлений системними макроекономічними трансформаціями, змінами у фінансовій поведінці та мисленні, зміною парадигми корпоративного управління.

Дослідження теорії корпоративних фінансів дозволяє зробити висновок, що концептуально вона сформувалась на основі низки модельних конструкцій (рис. 1). Крім того, корпоративні фінанси включають практичні розробки та рекомендації у сфері управління, фінансового інжинірингу, обліку, аналізу та контролю фінансових ресурсів.

Входячи до складу економічного базису, корпоративні фінанси є економічним поняттям, що відображає закономірності розвитку економіки та конкретного корпоративного підприємства. Товарно-грошові відносини та закон вартості, що покладені в основу організованого зустрічного руху товарів і грошей, забезпечують можливість купівлі-продажу за гроші і за цінами, які відображають кількість праці, втіленої в товарі. Зумовивши можливість такого руху за допомогою обороту грошей, корпоративні фінанси залишаються, насамперед, економічними відносинами.

Рис. 1. Теоретичне підґрунтя корпоративних фінансів *

*Складено автором на основі [6, с.29; 7, с.14-18; 8, с.161-162]

Однак сучасні вітчизняні та зарубіжні науковці по різному визначають мету корпоративних фінансів як сукупності економічних відносин (табл. 2).

Як свідчать дані табл. 2, низка науковців (Бочаров В. В., Д. Ватсон, Е.Хед, Шохін С. І., Романовський М. В.) не визначає конкретної мети корпоративних фінансів, пов'язуючи їх сутність з ефективним управлінням фінансовими ресурсами (формуванням, розподілом, використанніям і контролем). Деякі науковці (Іванова О. А., Борисова О. В.) занадто широко та абстрактно розглядають мету корпоративних фінансів, що полягає у забезпеченні діяльності корпоративних підприємств.

Таблиця 2

Підходи до визначення поняття «корпоративні фінанси»*

№ з/п	Автор(и)	Зміст	Мета
1.	Бочаров В. В. [9, с.10]	Корпоративні фінанси – система грошових відносин, що виникають в процесі господарської діяльності та необхідних для формування і використання капіталу, доходів і грошових фондів.	Управління фінансовими ресурсами
2.	Д. Ватсон, Е.Хед [10, с.2]	Корпоративні фінанси – ефективне та дієве управління фінансовими ресурсами з метою досягнення мети функціонування, що включає планування й контролінг формування фінансових ресурсів, розподіл фінансових ресурсів і контроль за їх використанням.	
3.	Шохін Є. І. [11, с.10]	Корпоративні фінанси – опосередкована грошима сукупність економічних відносин, що виникають у процесі виробництва, розподілу і використання сукупного суспільного продукту, внутрішнього валового продукту та національного багатства шляхом формування, розподілу й використання валового доходу, грошових надходжень і фінансових ресурсів суб'єкта господарювання.	
4.	Романовський М. В. [12, с.21]	Корпоративні фінанси – відносно самостійна сфера фінансів, що охоплює широке коло грошових відносин, пов'язаних з формуванням і використанням капіталу, доходів, грошових фондів у процесі кругообороту коштів суб'єктів господарювання, та виявляється у вигляді різноманітних грошових потоків.	
5.	Тютюкіна О. Б., Рукшина О. І. [3, с.113]	Корпоративні фінанси – сукупність економічних (фінансових) відносин, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, капіталу, грошових коштів, їх обігом з метою забезпечення максимізації вартості корпорації.	Максимізація вартості
6.	Іванова О. А. [13, с.115]	Корпоративні фінанси – грошові відносини, пов'язані з формуванням та розподілом грошових ресурсів підприємств-учасників, що входять у корпорацію, та їх використанням на виконання зобов'язань перед підприємствами-учасниками корпорації, фінансово-кредитною системою і державою, а також на забезпечення функціонування як окремих учасників, так і корпорації в цілому.	Забезпечення діяльності
7.	Борисова О. В. [14, с.19]	Корпоративні фінанси – система відносин, пов'язаних з формуванням і використанням фінансових ресурсів корпорацій з метою забезпечення їх діяльності.	Забезпечення діяльності
8.	Саблук Р. П., Коваленко О. В. [15, с.19]	Корпоративні фінанси – це будь-яке об'єднання, інтеграція фінансових активів з метою їх збільшення для одержання більшого прибутку чи іншого передбачуваного ефекту.	Отримання економічного або позаекономічного ефекту
9.	Бабіченко В. В. [16, с.44]	Корпоративні фінанси — це юридично оформлені економічні відносини між корпорацією та іншими агентами ринку, а також відносини всередині корпорації, з приводу формування капіталу корпорації та його розподілу з метою досягнення певних економічних та соціальних цілей.	

*Складено автором самостійно

Вітчизняні науковці (Саблук Р. П., Коваленко О. В., Бабіченко В. В.) акцентують

увагу на досягненні економічного та позаекономічного ефекту як основної мети корпоративних фінансів. Вважаємо, що в умовах розвитку теорії «поведінкових фінансів» і «емпіричних ефектів», найбільш точно мету корпоративних фінансів визначають Тютюкіна О. Б. і Рукшина О. І., що пов'язана з максимізацією вартості корпоративних підприємств.

На нашу думку, максимізація вартості корпоративних підприємств передбачає досягнення низки інших завдань:

- підтримка ліквідності й платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності;
- максимізація прибутку з використанням резервів і факторів його збільшення;
- досягнення якісного зростання за рахунок посилення ринкових позицій, збереження навколишнього природного середовища, раціональної політики управління витратами;
- оптимізація структури капіталу та його розміщення у активах;
- запобігання банкрутству шляхом розробки та реалізації системи антикризового управління;
- підвищення рівня капіталізації.

Орієнтація корпоративних фінансів на максимізацію вартості створює умови для розвитку корпоративних підприємств у довгостроковій перспективі, забезпечує значні конкурентні переваги, підвищує добробут власників, тобто сприяє досягненню головної мети їх функціонування.

Варто наголосити, що корпоративні фінанси є важливою складовою частиною фінансової системи держави, оскільки обслуговують сферу матеріального виробництва, формують національне багатство, сукупний суспільний продукт, внутрішній валовий продукт держави. Беручи участь в процесах виробництва, розподілу, обміну та споживання корпоративні фінанси є індикатором стану як окремого суб'єкта господарювання, так і економіки держави загалом. Особливості кожного корпоративного підприємства знаходять відображення у специфіці формування фінансових ресурсів, які мають різне функціональне призначення у вирішенні завдань виробничого, постачально-збутового й соціального характеру та накладають відбиток на корпоративні фінанси.

Матеріальним носієм корпоративних фінансів є фінансові ресурси, що постійно знаходяться в русі та опосередковують процеси господарської діяльності корпоративних підприємств. Як уже зазначалося, зміст корпоративних фінансів відображається у різноманітних економічних відносинах, які стосуються:

- 1) формування фінансових ресурсів, що пов'язане з отриманням грошових коштів, необхідних для забезпечення функціонування корпорації;
- 2) розподілу фінансових ресурсів, що полягає в управлінні рухом грошових коштів шляхом зміни їх пропорцій і структури для найбільш повного та ефективного використання в межах корпорації;
- 3) використання фінансових ресурсів, що передбачає їх спрямування у різноманітні об'єкти з використанням низки фінансових методів (інвестування, фінансування, страхування, оподаткування тощо).

Сутність і суспільне призначення корпоративних фінансів відображається у виконуваних ними функціях. При чому думки науковців щодо функцій корпоративних фінансів є досить різноманітними (табл. 3).

Практична реалізація функцій корпоративних фінансів, відображених у табл. 3, визначає їх роль у господарському обороті. Роль фінансів у господарській діяльності корпоративних підприємств проявляється, по-перше, у здійсненні обслуговування індивідуального кругообороту матеріальних і фінансових ресурсів.

Таблиця 3

Підходи до визначення функцій корпоративних фінансів*

Функція \ Автор (и)	Романовський М. В. [12, с.27]	Ліпчу М. В. [17, с.15-16]	Рибакова О. В. [18, с.140]	Суторміна В. Н. [19, с.12-19, 20-26]	Приходько Р. В., Мантур Абд Асаад [5, с.58]	Бреггер В., Гюрглер М., Шумахер Ф. [20, с.41]	Зайцев В. Ю., Федчишин Ю. І. [21, с.40]	Бочаров В. В. [9, с.11]	Федоров В. М., Резанова Н. С. [22, с.44-45]	Дмитрієва С. А. [23, с.11-12]
Регулювання	+						+			
Формуюча	+		+	+			+	+		
Використання	+		+					+		
Відтворювальна		+								
Розподільча		+		+	+					+
Контрольна		+	+	+	+		+	+		+
Захист активів			+				+			
Централізація фінансових ресурсів							+			
Трансформація (преференцій інвесторів і кредиторів)						+				
Максимізація вартості						+				
Вплив на поведінку учасників фінансових відносин						+				
Передача інформації						+			+	
Формування вартості									+	

*Складено автором самостійно

В результаті такого кругообороту грошова форма вартості перетворюється на товарну, після чого товарна вартість знову виступає у грошовій формі, у формі виручки від реалізації готового продукту. По-друге, бере участь у розподілі виручки від реалізації продукції: на формування фонду відшкодування матеріальних витрат, на формування чистого доходу, який виступає у формі прибутку. По-третє, перерозподіляється чистий дохід для здійснення платежів до бюджету, а також визначається прибуток, що залишається у розпорядженні корпоративних підприємств, який направляється на виробничі та соціальні потреби. По-четверте, чистий прибуток, що залишається в розпорядженні корпоративних підприємств, направляється на фонди споживання, накопичення, резервний фонд тощо. І, нарешті, встановлюється контроль за дотриманням відповідності між рухом матеріальних і фінансових ресурсів в процесі їх кругообороту, тобто за станом ліквідності, платоспроможності та фінансової спроможності корпоративного підприємства.

Варто зауважити, що корпоративні фінанси чітко орієнтовані за видами діяльності, яку здійснюють корпоративні підприємства, та базуються на визначених принципах, які тісно пов'язані з метою та завданнями їх розвитку.

Загальні принципи корпоративних фінансів пов'язані з організацією фінансів підприємств загалом. До них належать:

1) фінансова незалежність: гарантування з боку органів державної та місцевої влади однакових прав і можливостей для всіх підприємств щодо доступу до

фінансових, матеріальних і трудових ресурсів; недоторканність активів; самостійний вибір видів діяльності підприємства, джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів;

2) фінансова відповідальність: необхідність здійснення своєчасних і повних розрахунків підприємства із контрагентами, а в разі невиконання зобов'язань – застосування системи фінансових санкцій;

3) комерційний розрахунок: постійне порівняння у вартісній (грошовій) формі витрат та результатів діяльності підприємства, що характеризується самоокупністю, самофінансуванням, самоплануванням, самореалізацією, самозабезпеченням, самовідповідальністю, самозаохоченням, самоконтролем, самоуправлінням;

4) формування фінансових резервів: створення запасу фінансових ресурсів, необхідних для покриття непередбачуваних витрат і збитків підприємства, що стали наслідками внутрішніх та / або зовнішніх факторів фінансової кризи;

5) фінансова безпека: підтримка такого фінансового стану підприємства, який забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру.

Специфічні принципи корпоративних фінансів, які властиві корпоративному управлінню, сформувала Організація економічного співробітництва та розвитку. До них належать [24]:

1) захист прав власників: надійні методи реєстрації власності; передача акцій (корпоративних прав); регулярне та своєчасне отримання необхідної інформації про товариство; участь та голосування на загальних зборах власників; участь у виборах керівних органів; частка в прибутку товариства;

2) захист прав зацікавлених осіб: визнання передбачених законом прав зацікавлених осіб та заохочення активного співробітництва між корпоративним підприємством та зацікавленими особами в створенні добробуту, робочих місць та забезпеченні стабільності фінансово успішних корпоративних підприємств;

3) справедливе ставлення до усіх власників: у межах одного класу всі власники повинні мати однакові права голосу; зберігачі або номінальні утримувачі повинні голосувати так, як це узгоджено з реальним власником акцій (корпоративних прав); регламент та процедура проведення загальних зборів власників мають забезпечувати однаково справедливе ставлення до всіх власників; будь-які операції у власних інтересах та операції з використанням закритої інформації повинні бути заборонені;

4) розкриття інформації та прозорість: інформація повинна готуватися, перевірятися та розкриватися відповідно до високих стандартів якості бухгалтерського обліку, розкриття фінансової й не фінансової інформації та аудиту;

5) відповідальність органів управління: органи управління мають забезпечувати стратегічне керівництво корпоративним підприємством, ефективний нагляд за його діяльністю, а також нести відповідальність товариством та власниками.

В останні десятиріччя теорія корпоративних фінансів зазнала значних змін, оскільки у 70-80-ті роки ХХ ст. на зміну економічному раціоналізму прийшли концепції «поведінкових фінансів» і «емпіричних ефектів», що зосереджуються на ірраціональній поведінці учасників економічних відносин у ситуаціях невизначеності та ризику. Результатом їх появи стало формулювання нових принципів фінансового мислення, до яких, як вважають О. В. Устюжаніна, А. Г. Петров, А. В. Садовнича, С. Г. Євсюков, належать [25, с.13-58]:

– доходи та витрати минулих періодів необхідно аналізувати для оцінки прийнятих рішень, однак оптимізувати можливо лише майбутні доходи й витрати;

– гроші мають вартість, що являє собою функцію часу, на яку здійснюють вплив фактори інфляції, ризику та ліквідності;

- вартість народжується на ринку, оскільки цінність товарів визначається тим, за скільки його можна придбати чи продати;
- ризики мають вартість, адже їх можна набути та уникнути, однак для цього необхідно здійснити певні витрати;
- власність обтяжлива, адже являє собою не тільки потенціал можливостей, а й сукупність зобов'язань та ризиків, пов'язаних з її утриманням;
- бухгалтерський прибуток є умовним, адже бухгалтерські доходи та витрати – результат приведення господарських операцій до певного періоду часу, без урахування упущених можливостей і зміни цін на наявні ресурси;
- альтернативне вимірювання фінансових результатів, адже в ході формування прибутку необхідно враховувати не лише витрати, а й упущені можливості.

Еволюція фінансового мислення, на думку Хотинської Г. І., обумовила зміну основних ознак сучасних корпоративних фінансів, зокрема [6, с.167-168]:

- 1) зміна стратегічної мети: від максимізації прибутку до максимізації вартості корпоративного підприємства, для досягнення яких важливий не стільки бухгалтерський прибуток, скільки підвищення потенціалу прибутковості;
- 2) врахування не тільки фактичних доходів і витрат, а й альтернатив, трансакційних витрат, упущеної вигоди, грошового потоку та ін.;
- 3) перенесення акцентів з ендогенних (внутрішньо властивих) джерел зростання на ендогенні (зовнішні) фактори росту;
- 4) перехід від балансових оцінок до ринкових, що означає зростання значущості фундаментальної та ринкової вартості в оцінці результативності фінансово-господарської діяльності;
- 5) розширення тимчасового горизонту: не стільки ретроспектива та оцінка досягнутих результатів в минулих періодах, скільки орієнтація на «успішне майбутнє», фінансове планування і прогнозування.

Зазначимо, що сучасним корпоративним фінансами притаманні ще й інші специфічні властивості:

- 1) можливість використання значного набору фінансових інструментів, фінансових важелів, фінансових методів та системи зовнішньої підтримки діяльності з боку держави, що дозволяє корпоративним підприємствам адаптуватися до будь-яких ринкових умов;
- 2) поряд з фінансовим і управлінським обліком корпоративні фінанси формують інформаційну базу, яка відображає всі процеси, що відбуваються у корпоративних підприємствах у вартісній оцінці, що забезпечує можливість: прийняття обґрунтованих економічних рішень та організацію системи контролю на всіх стадіях кругообігу фінансових ресурсів;
- 3) корпоративні фінанси відіграють визначальну роль в одночасному задоволенні фінансових інтересів усіх учасників корпоративних відносин та досягненні спільної сумісної вигоди – зростанні ринкової вартості корпоративних підприємств;
- 4) корпоративні фінанси забезпечують досягнення нефінансових завдань шляхом спрямування частини фінансових ресурсів на соціальний розвиток і стимулювання працівників, виконання соціальних і екологічних програм, участь у благодійних заходах тощо, забезпечуючи корпоративну соціальну відповідальність перед різними групами учасників корпоративних відносин.

Висновки. Виступаючи сучасною формою організації виробництва та управління, корпоративні підприємства покликані вирішувати стратегічні й оперативні завдання, забезпечуючи стійкий фінансовий стан, максимізацію прибутку та власної ринкової вартості, віддачу власного капіталу, зростання обсягу продажів і лідерство у конкурентній боротьбі. Різноманітність цілей і завдань вимагає системного, комплексного підходу до їх вирішення. Одним з найважливіших інструментів

забезпечення досягнення поставлених цілей є корпоративні фінанси, оскільки ефективне управління з їхньою допомогою означає широке використання фінансів на всіх стадіях відтворювального процесу. Корпоративні фінанси – це наука, що вивчає сукупність економічних відносин, що виникають в процесі формування, розподілу і використання фінансових ресурсів з метою максимізації ринкової вартості корпоративних підприємств. Дослідження особливостей розвитку корпоративних фінансів в умовах нестабільної ринкової економіки, швидких змін зовнішнього і внутрішнього середовища, ірраціональної фінансової поведінки та мислення, свідчить про необхідність постійного удосконалення та пошуку методичних прийомів обґрунтування управлінських рішень у зазначеній сфері, фінансових технологій та інструментів їх реалізації.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Руденко В. В. Корпорації в Україні та за кордоном: сутність і характерні ознаки / В. В. Руденко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2015. – №4. – С. 145-148.
2. Зимовець В. В. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки / В. В. Зимовець, О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2015. – №9. – С. 78-95.
3. Тютюкіна Е. Б. Корпорация, корпоративное управление и корпоративные финансы в российской экономике / Е. Б. Тютюкіна, Е. И. Рукшина // Вестник финансового университета. – 2013. – №3. – С. 108-117.
4. Ильин В. В. Современные тенденции в управлении корпоративными финансами / В. В. Ильин, В. Н. Жуков // Финансовая аналитика: проблемы и решения. – 2013. – №32. – С. 11-17.
5. Приходько Р. В. Содержание и принципы управления корпоративными финансами / Р. В. Приходько, Мансур Абд Асаад // Научный журнал НИУ ИТМО. Серия: Экономика и экологический менеджмент. – 2016. – №1. – С. 56-61.
6. Хотинская Г. И. Корпоративные финансы: эволюция теории и практики / Г. И. Хотинская, Е. И. Шохин // Вестник Финансового университета. – 2010. – №6. – С. 28-33.
7. Теплова Т. В. Корпоративные финансы: учебник для бакалавров / Т. В. Теплова. – М.: Издательство Юрайт, 2013. – 655 с. – Серия: Бакалавр. Углубленный курс.
8. Хотинская Г. И. Современная эволюция управленческих моделей в корпоративных финансах / Г. И. Хотинская // Сервис plus. – 2010. – №3. – С. 159-169.
9. Корпоративные финансы: учебник для бакалавров / В. Е. Леонтьев, В. В. Бочаров, Н. П. Радковская. – М.: Из-во Юрайт, 2014. – 349 с. – Серия: Бакалавр. Базовый курс.
10. Watson D. Corporate finance: principles and practice / D. Watson, A. Head. – 5th ed. – Harlow, England ; New York : Financial Times/Prentice Hall, 2010. – 473 p.
11. Корпоративные финансы: учебник / колл. авторов; под ред. проф. Е. И. Шохина. – М.: КНОРУС, 2016. – 318 с.
12. Корпоративные финансы: учебник для вузов / под ред. М. В. Романовского, А. И. Вострокнутовой. – СПб.: Питер, 2011. – 592 с.
13. Иванова Е. А. Финансовые аспекты функционирования корпораций / Е. А. Иванова // Финансовые исследования. – 2011. – №2. – С. 115-122.
14. Корпоративные финансы: учебник и практикум для академического бакалавриата / О. В. Борисова, Н. И. Малых [и др.]. – М.: Из-во Юрайт, 2014. – 651 с.
15. Саблук Р. П. Малі підприємства в системі корпоративних фінансів / Р. П. Саблук, О. В. Коваленко // Агроінком. – 2011. – №1-3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Chem_Biol/Agroin/2011_1-

3/SABLUK.pdf.

16. Бабіченко В. В. Корпоративні фінанси в інформаційній економіці: детермінанти і пріоритети розвитку в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук спец. 08.00.08 «Фінанси, гроші і кредит» / В. В. Бабіченко. – Київ, 2016. – 405 с.

17. Корпоративные финансы : учебн. пособие / колл. авторов; под ред. проф. Н. В. Липчиу. – М. : КНОРУС, 2016. – 228 с.

18. Рыбакова О. В. Современные тенденции в теории управления корпоративными финансами / О. В. Рыбакова // Среднерусский вестник общественных наук. – 2012. – №1. – С. 138-146.

19. Суторміна В. Н. Фінанси зарубіжних корпорацій : підручник / В. Н. Суторміна. – К. : КНЕУ, 2004. – 566 с.

20. Breuer W. Finanzierung / W. Breuer, M. Gürtler, F. Schuhmacher // Working Paper. – 2003. – Juni 17. – S. 36-45.

21. Зайцев В. Ю. Финансы корпораций: теоретический и методологический аспект / В. Ю. Зайцев, Ю. И. Федчишин // Экономика, Статистика и Информатика. – 2015. – №5. – С. 39-45.

22. Федосов В. М. Концептуальні питання теорії корпоративних фінансів / В. Федосов, Н. С. Рязанова // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 3/4. – С.39-55.

23. Дмитриева С. А. Корпоративные финансы : учебн. пособие для студентов, обучающихся по направлению подготовки 080100.62 «Экономика» / С. А. Дмитриева. – Саратов : Саратовский государственный социально-экономический университет, 2013. – 128 с.

24. Принципы корпоративного управления ОЕСР (OECD Principles of Corporate Governance) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36989>.

25. Корпоративные финансы : учебн. пособие / [Е. В. Устюжанина, А. Г. Петров, А. В. Садовнича, С. Г. Евсюков]. – М. : Дело, 2008 – 672 с.